

GALERIJA SERIJSKIH MORILCEV

OD SERIJSKIH MORILCEV, KI SVOJE ŽRTVE ŠTEJEJO, DO MANIJAKOV, KI SVOJIM ŽRTEV NE ZNAJO VEČ PREŠTETI

L. 1978 je vzletel film **Halloween** (dejavni naslov je bil: *The Babysitter Murders*), v katerem manijak, sloviti Michael Myers, razseklja trop najstnikov in sterorizira varuško (Jamie Lee Curtis). Režiser John Carpenter in producent Irwin Jablans sta se očitno zgledovala pri filmih tipa **Fright** (Peter Collinson, 1971), **I Saw What You Did** (William Castle, 1965) in **The Sitter** (Fred Wal-

ton, 1977; iz tega kratkometražnika je Walton dve leti kasneje naredil film **When a Stranger Calls**), v katerih psihopatski morilci (Ian Bannen, John Ireland, Tony Beckley) preganjajo varuške, in seveda pri filmih tipa **Black Christmas** (Bob Clark, 1975), v katerem manijak za Božič masakrira dekleta, da pa so bili njihovi cilji višji, dokazuje uporaba Panavision wide-screen formata in Panaglide kamere. Nov kliše, nov trend: **The Dumb Waiter** (1979), **Deep End** (1979), **Dead End** (1981), **Someone Is Watching Me** (1978), **Fantasies** (1982), **A Stranger Waits** (1986), **A Gun in the House** (1981), **Are You in the House Alone** (1978), **No Place to Hide** (1981), **Deadly Messages** (1985), **Prom Night** (1980), **My Bloody Valentine** (1981), **Happy Birthday to Me** (1981), **Mother's Day** (1981), **Hell Night** (1981), **Graduation Day** (1981), **New Year's Evil** (1982), **Silent Night, Deadly Night** (1984), **Home, Sweet Home** (1985), **The Toolbox Murders** (1978), **Mil Gritos Tiene la Noche** (1981), **The Prowler** (1981). Manijak + subjektivna kamera + skupina zabitih najstnikov + izolirana lokacija + praznični ritual = **Halloween**. Vsak praznik ali pa socialni ritual je dobil svojega manijaka, še posebej Božič: psihopatski Božiček je

klal po filmih **Tales from the Crypt**, **The Silent Partner**, **You Better Watch Out**, **To All a Goodnight**, **Trancers** in **Silent Night, Deadly Night**, v filmu **Don't Open til Christmas** pa manijak pobija le Božičke.

Dve leti za filmom **Halloween** je skozi velika vrata — via Paramount — vkorakal film **Friday the 13th** (1980, Sean S. Cunningham): **Halloween + Jaws + Carrie + Texas Chainsaw Massacre = Friday the 13th**. V filmu **Halloween** ni bilo krvi, film **Friday the 13th** pa je bil že pravi splatter: v filmih, ki so skušali vnovčiti uspeh filma **Friday the 13th**, so se izmenjavala le še orožja, s katerimi je manijak masakriral svoje žrtve, in orodja, s katerimi so žrtve maltretirale svojega manijaka — pištola za zabijanje žebeljev (**The Toolbox Murders**, **Nail Gun Massacre**), vrtalnik (**The Driller Killer**, **Slumber Party Massacre**), rudarski kramp (**My Bloody Valentine**), vrtnarske škarje (**The Burning**), senene vile (**Friday the 13th, part 2**, **The Slayer**), otroška lok in puščica (**Bloody**

začetkih. V prvem dve najstnici v kinu gledata psycho-šoker, psihopat, ki je v kinodvorani, pa eno — seveda tisto, ki

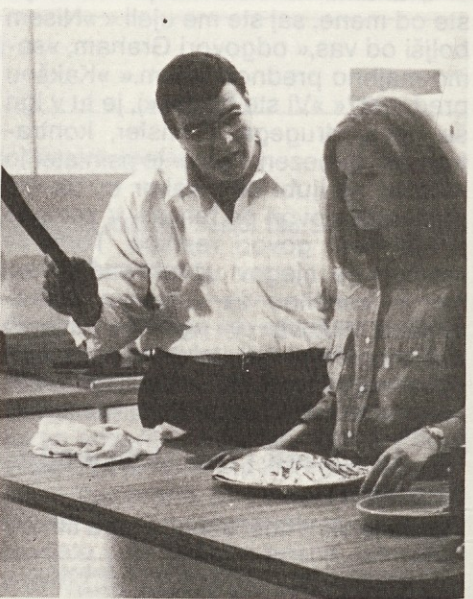

si v grozi stalno zatiška oči — nenedoma prebode: takoj zatem se izkaže, da je bil to le film v filmu. Kasneje sta filma **Stranger** in **Anguish** to formulo zavrtela in zapletla do paranoične bombastičnosti, v filmu **Fade to Black** je psycho filmski buff, ki se na svojih križarskih pohodih maskira v svoje junake — v Mumijo, Richarda Widmarka, Drakulo, celo Laurencea Oliviera, že l. 1967 pa je v filmu **No Way to Treat a Lady** Rod Steiger, psihopatski gledališki igralec, vsak svoj umor razumel kot novo gledališko vlogo. Manijaki so postali umetniki: slikarji (**Headless Eyes**), fotografi (**Don't Answer the Phone**), glasbeniki (**Lipstick**), tatuisti (**Tattoo**), založniki (**Natural Enemies**) ipd. V drugem manijak varuško, ki je v hiši sama, nadleguje in terorizira po telefonu (»Poglej k otrokom!«), ko pa se varuška obrne na policijo in ko policija naposled izsledi kraj, od koder manijak telefonari, se izkaže, da telefonari prav iz hiše, v kateri se nahaja varuška.

Birthday, **Sleepaway Camp**), bajonet (**The Prowler**), injekcije in podobna medicinska oprema (**X-Ray**, **Visiting Hours**, **Terminal Choice**, **Halloween 2**). Jason Vorhees je hotel nazaj svojo mater. Terry O'Quinn je hotel v filmu **The Stepfather** nazaj celo družino. Hal Halbrook je v filmu **Natural Enemies** celo družino pobil. Tom Noonan je v filmu **Manhunter** pobijal zato, ker družine ni mogel imeti.

Filma **He Knows You're Alone** (1980, Armand Mastroianni) in **When a Stranger Calls** sta zaslovela po svojih

V obeh velikih psycho-nadaljevankah osemdesetih, **Halloween** in **Friday the 13th**, manijak najraje udari sredi spolnega odnosa ali pa neposredno po njem (tako tudi v filmu **Dressed to Kill**). V filmih **The Centerfold Girls**, **Don't Answer the Phone**, **Eyes of a Stranger**, **Angel**, **Majorettes**, **Out of the Dark**, **Tightrope** ipd. manijak pobija pin-up dekleta, prostitutke, striptizete in manekenke. Zgleda sta bila očitno Norman Bates (**Psycho**) in Bruno (**Strangers on a Train**), vsekakor pa tudi **Peeping Tom**. Michael Myers je v filmu **Halloween** pravi puritanski anti-seksist: vse promiskuitetne najstnike kaznuje, »device«, Jamie Lee Curtis, pa ne more dobiti. Resnica tega puritanskega, mačističnega anti-seksizma je film **Friday the 13th**: na koncu se namreč izkaže, da je manijak ženska, mama Jasona Vorheesa (Betsy Palmer). V filmu **He Knows You're Alone** pa manijak pobija predvsem neveste: nekoč je pač izvisel pred oltarjem.

Manijaki so v glavnem pobijali zato, ker niso vedeli, kakršnega spola so. Norman Bates, Bruno in Peeping Tom so spet nedvoumni modeli. V filmu **Homicidal** (1961) je morila punca, ki je bila vzgojena kot fant. Podobno v **Beyond the Valley of the Dolls** in **Private Parts**. V filmu **A Reflection of Fear**

(1971) je psychomorilec fant, ki je bil vzgojen kot dekle. Podobno v **Deadly Blessing**, psycho-slasher-nadaljevanki **Sleepaway Camp** in **Unhinged**. O svojem spolu so bili skeptični homoseksualci (**Crusing**, 1980), še bolj pa transeksualci (**Dressed to Kill**, **Fatal Games**). V parodiji **Pandemonium** rugby zvezdnik pobija navijačice: le zato, ker to sam nikoli ni mogel biti.

Bolj ko je Jason Vorhees v nadaljevanki **Friday the 13th** moril, bolj je postal podoben proletarcu, in bolj ko so

ga najstniki izigrali, bolj je postajal simpatičen, celo objekt identifikacije. V filmu **Psycho** se gledalec takoj identificira z Janet Leigh, toda ko jo Hitchcock zelo kmalu odnese iz filma, gledalcu ne ostane drugega, kot da se identificira z Normanom Batesom, serijskim morilcem. V filmu **When a Stranger Calls** je manijak le obupan in nesrečen brezposelni brezdomnež, ki ga skuša Charles Durning eksterminirati s koreninami vred: odtod je le ko-

rak do filmov, v katerih je manijak policaj — **The Prowler**, **To All a Goodnight**, **The Eyes of Laura Mars**, **The Majorettes**, **The Fantasist**, **Out of the Dark**, **Maniac Cop** in **The Killer Inside Me**. Ni čudno, da je Johnny Rotten v filmu **Order of Death** (Ivo Štandeker ga pozna pod naslovom **Cop Killer**) snobistični manijak, ki pobija pokvarjene policaje. V filmu **Eyes of a Stranger** (1981) je manijak le osamljena kreature — vdor v njegov dom predstavlja nadir feminističnega fašizma (tako kot predstavlja nadir anti-seksistične vigilance film **Ms. 45**), v filmih **Don't Answer the Phone** in **Maniac** pa sta Nicholas Worth in Joe Spinell tako grda, zabita in prepotena, da sta že kar dobra. Variacije na to predstavljajo filmi **Don't Answer the Phone**, **Ten to Midnight**, **Rosary Murders**, še zlasti pa filma **The Driller Killer** (1980): razlog za začetek psycho-festivala je povsem ekonomski. Toda že Tim O'Kelly v filmu **Targets** in Tuesday Weld v filmu **Pretty Poison** sta pobijala le zato, ker sta bila nesrečna in osamljena.

Manijaki so se kmalu utrudili. Da bi vžgali, so potrebovali kak trik. Film **Halloween III: Season of the Witch** (1982) je pomenil popoln odmik od prvih dveh delov, v filmu **Friday the 13th, Part V**

— **A New Beginning** (1985) se izkaže, da najstnike ne nabada Jason Vorhees, ampak nekdo, ki se je vanj maskiral, v filmu **April Fool's Day** (1986) se izkaže, da so bili vsi masakri lažni in zrežirani, v filmu **Silent Rage** (1982) je za manijakom tekal kung-fu bombardier, Chuck Norris, v filmu **Fear City** (1984) je bil manijak king-fu bombardier, v seriji **A Nightmare on Elm Street** (1984) pa so manijaka zapakirali v specialne efekte. V filmu **Henry: Portrait of a Serial Killer** je Michael Rooker serijski morilec, toda pobija brez sistema in brez razloga, kar pa se izključuje — serijski morilec je postal le mo-

rilec, ki svojih žrtev ne zna več prešteti. Kdor ima sistem, šteje, kdor nima sistema, ima serijo — sistem. Henry je le temna stran Michaela Myersa.